

Grijs maar gezond

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

De vergrijzing hangt als het Zwaard van Damocles boven de regeringsonderhandelingen. De nieuwe legislatuur is immers de laatste vóór de babyboomers massaal met pensioen gaan en de vergrijzing echt begint te wegen en de budgettaire prognoses zijn niet positief. Kan vergrijzing ondanks alles een zegen zijn?

Het refrein van de vergrijzing is intussen effectief grijsgedraaid. Stijgende levensverwachting, lage geboortecijfers en de pensionering van de babyboom generatie verstoren het demografische evenwicht tussen de generaties. Aangezien de pensioenen en de sociale zekerheid van de oudere generaties precies door de jongere generaties worden gedragen, geeft dit een evidente uitdaging. In 2000 waren er voor elke gepensioneerde nog 3,6 mensen op beroepsactieve leeftijd. Tegen 2050 zal die verhouding afkalven tot 2 mensen op beroepsactieve leeftijd voor elke gepensioneerde.

De budgettaire impact van dit plaatje wordt al sinds jaren berekend in verslagen van de Studiecommissie voor de Vergrijzing. Met elk jaarverslag is de geschatte kostprijs toegenomen. Nog eind vorige maand kwam de boodschap dat de vergrijzingfactuur alleen al voor de volgende

legislatuur liefst 2 miljard EUR duurder wordt dan gedacht, door een eerdere onderschatting van de ambtenarenpensioenen. Een bittere pil voor de aspirant ministers.

Over de beleidsimpact van de vergrijzing heerst veel minder consensus. Weliswaar zijn de doelstellingen evident en gekend: meer draagvlak en meer middelen door meer mensen aan het werk, meer mensen die langer werken, meer productiviteit, meer economische groei en een snellere afbouw van de overheidsschuld. Maar hoe die doelstellingen realiseren in een land waar elke marginale verandering in het sociale of economische bestel bijna de kracht van een revolutie vergt? Hoe die doelstellingen tegelijk realiseren wanneer sommige met elkaar botsen? Meer werklozen aan het werk betekent ook minder productieve arbeid inschakelen. Snelle schuldafbouw laat weinig ruimte voor groeibevorderende lastenverlaging en moet nog gecombineerd worden met door vergrijzing stijgende behoeften in de sociale zekerheid.

Laat mij nog wat olie aanbrengen, zowel op het vuur als op de golven. De vergrijzing is nog erger dan gedacht maar ook minder erg. Eerst het slechte nieuws. Er is meer aan demografie dan de zogenaamde “afhankelijkheidsratio” die de verhouding tussen de gepensioneerden en de bevolking op beroepsactieve leeftijd bepaalt. Ook de demografische samenstelling van de beroepsactieve bevolking zelf speelt een rol. In elke samenleving worden innovaties, doorbraken

en uitvindingen vooral gerealiseerd door mensen tussen 30 en 45 jaar. Deze leeftijdsgroep is dus een belangrijke draaischijf voor de toekomstige economische groei die het in onze gewesten steeds meer van innovatie moet hebben. Ook productiviteitswinsten zijn vaak verbonden aan de instroom van jonge, versgetrainde medewerkers die nieuwe processen kunnen faciliteren en oudere werknemers kunnen complementeren of vervangen.

Welnu, het aandeel van de cohorte van 30 tot 45-jarigen zal in West-Europa de volgende 25 jaar met 20% dalen, terwijl het aandeel van de cohorte tussen 55 en 64 jaar met 25% zal stijgen. Ook onze beroepsbevolking vergrijsd en dat is dus geen goed nieuws voor onze perspectieven inzake innovatie en productiviteit. Wie dat beseft, weet meteen dat Europa en België sowieso nood zullen hebben aan meer vers bloed door goede immigratie, welke hervormingen we daarnaast ook doorvoeren.

Maar deze medaille heeft ook een goede kant. Onze bevolking wordt niet alleen steeds ouder,

zij wordt ook steeds gezonder en is steeds beter opgeleid. Vergrijzen betekent steeds minder verslijten. De vijftigplussers zijn dus een belangrijke pool van menselijk kapitaal. Voor de volgende kwarteeuw zijn zij ook de enige groep van potentiële arbeidskrachten die een interne groei kent. In een arbeidsmarkt die geleidelijk schaarser zal worden, zal het aanboren van deze groep voor bedrijven een belangrijke schakel van de personeelsstrategie vormen.

Als wij er in kunnen slagen de oudere werknemers langer voor werken te laten kiezen, dan kan de nood van de vergrijzing tot een deugd worden gemaakt. Op het vlak van gezondheid en levensverwachting scoort

West-Europa beter dan velen, bijvoorbeeld beter dan de VS. Wanneer we die voorsprong kunnen verzilveren dan zal gezondheid rijkdom betekenen, ook in de vergrijzing.

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute
Docent UGent

marc.devos@itinerainstitute.org

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doentank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.